

C-67/24. sz. [Amozov]ⁱ ügy**Előzetes döntéshozatal iránti kérelem****A benyújtás napja:**

2024. január 29.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Sofiyski rayonen sad (Bulgária)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2024. január 16.

Kérelmező:

R. K.

Ellenérdekű felek:

K. Ch.

D. K.

E. K.

VÉGZÉS**20113271. sz.**

Szófia, 2024. január 16.

**SOFIYSKI RAYONEN SAD (SZÓFIAI KERÜLETI BÍRÓSÁG,
BULGÁRIA), [omissis]**

[omissis]

a 22941/2020. sz. polgári ügy vizsgálata alapján és az alábbiak figyelembevételével:

- 1 Az eljárás az EUMSZ 276. cikk első bekezdésén alapul.

ⁱ A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

- 2 Az eljárás tárgyát a tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről szóló, 2008. december 18-i 4/2009/EK tanácsi rendelet (HL 2009. L 7., 1. o.; helyesbítések: HL 2011. L 131., 26. o.; HL 2013. L 8., 19. o.; HL 2013. L 281., 29. o.) (15) preambulumbekzdésének e rendelet 3. cikkének a) és d) pontjával, valamint 5. cikkével összefüggésben történő értelmezése képezi.

AZ ALAPELJÁRÁSBAN RÉSZT VEVŐ FELEK:

3 1. Kérelmező:

4 A kérelmező [R. K.], [omissis] Szófia [omissis]

5 [omissis] [képviselő]

6 2. Ellenérdekű felek:

7 Az ellenérdekű felek a következők:

8 [K. Ch.], [omissis] Kanada

9 [D. K.], [omissis] Kanada

10 [E. K.], [omissis] Kanada

11 [omissis] [képviselő]

A FELEK KÉRELMEI:

12 Az alapeljárás tárgyát az [R. K.] által [K. Ch.]-val, [D. K.]-val és [E. K.]-val szemben bíróság által megállapított tartásdíjak módosítása iránt benyújtott kérelem képezi.

13 Határozatával Québec tartomány legfelsőbb bíróságának Trebon körzeti családjogi kollégiuma [D. K.] és [E. K.] részére fejenként havi 613,75 kanadai dollár (CAD) összegű gyermektartásdíj, [K. Ch.] részére pedig 2727,50 CAD összegű házastársi tartásdíj megfizetésére kötelezte a kérelmezőt.

14 A kérelmező a megítélt tartásdíjak módosítását kéri a [D. K.] részére fizetett tartásdíj 613,75 CAD-ról 180 levára (BGN) történő csökkentése, valamint az [E. K.] és [K. Ch.] részére történő [tartásdíjfizetés] megszüntetése révén.

A NEMZETI JOG:

15 **1. Graždanski protsesualen kodeks** (polgári perrendtartás) [omissis], a továbbiakban: GPK:

16 „Fellebbezés

274. cikk (1) A bíróság végzései ellen fellebbezésnek van helye a következő esetekben:

1. ha a végzés megszünteti az eljárást, és
2. a jogszabályban kifejezetten meghatározott esetekben.

17 A fellebbezés vizsgálata és elbírálása

278. cikk [omissis]

(2) A megtámadott végzés hatályon kívül helyezése esetén a bíróság maga határoz érdemben. Bizonyításfelvételre akkor kerülhet sor, ha a bíróság azt szükségesnek tartja.

(3) A fellebbezés tárgyában hozott végzés köti az alsóbb fokú bíróságot. [...]"

18 2. A személyekről és családkról szóló törvény [omissis]

19 „[omissis]

20 **2.** A 18. életév betöltésével beáll a nagykorúság és ezzel a jogok és kötelezettségek alanyává válásra való korlátlan képesség.

21 **3.** A 14 év alatti személyek kiskorúak.”

22 3. Családjogi törvénykönyv [omissis]:**10. fejezet****TARTÁS****23 „Tartásra való jogosultság**

139. cikk Tartásra jogosult az, aki keresőképtelen, és nem képes magát saját vagyonából eltartani.

24 Több kötelezett rangsora

140. cikk (1) A tartásra jogosultak a következő sorrendben érvényesíthetik követeléseiket a következőkkel szemben:

1. gyermekek és házastársak;
2. szülők;
3. elvált házastársak;

4. unokák és dédunokák;
5. testvérek;
6. nagyszülők és felmenő ági rokonok.

[*omissis*]

25 Több tartásra jogosult rangsora

141. cikk Több tartásra jogosult esetén a kötelezett a következő sorrendben köteles tartást nyújtani a következők részére:

1. gyermekek és házastársak;
2. szülők;
3. elvált házastársak;
4. unokák és dédunokák;
5. testvérek;
6. nagyszülők és felmenő ági rokonok.

26 A tartás mértéke

142. cikk (1) A nyújtandó tartás mértéke a tartásra jogosult szükségleteihez és a kötelezett lehetőségeihez igazodik.

(2) A tartás minimális mértéke gyermek esetében a jogszabályban meghatározott minimálbér egynegyede.

27 Gyermektartás kiskorúak esetében

143. cikk (1) Minden szülő köteles lehetőségeinek és gazdasági helyzetének megfelelően biztosítani a gyermek fejlődéséhez szükséges életkörülményeket.

(2) A szülők kötelesek kiskorú gyermekeik tartásáról attól függetlenül gondoskodni, hogy keresőképesek-e, és hogy képesek-e magukat a vagyonukból eltartani.

(3) A szülők akkor is kötelesek a tartásra, ha a gyermeket a családon kívül helyezik el.

(4) [*omissis*] [tartási pótlék a gyermek különleges szükségleteinek kielégítésére]

28 Gyermektartás oktatásban részt vevő nagykorúak esetében

144. cikk A szülők kötelesek tartást nyújtani azon nagykorú gyermekeik részére, akik a rendes képzési időn belül rendes tanulóként a 20. életévük betöltéséig középfokú oktatási intézménybe, a 25. életévük betöltéséig pedig felsőfokú oktatási intézménybe járnak, amennyiben e gyermekek nem képesek eltartani magukat saját keresőtevékenységük révén vagy saját vagyonukból, és a szülők különösebb nehézségek nélkül képesek a tartást nyújtani.

29 Az elvált házastárs tartása

145. cikk (1) A házastárs akkor jogosult tartásra, ha nem az ő hibájából került sor a házasság felbontására.

(2) A tartást legfeljebb a házasság felbontását követő három évig kell fizetni, kivéve, ha a felek hosszabb időtartamban állapotok meg. A bíróság meghosszabbíthatja a tartás időtartamát, ha a tartásra jogosult különösen nehéz helyzetben van, és a kötelezett különösebb nehézségek nélkül képes a tartást nyújtani.

(3) Az elvált házastárs tartásra való jogosultsága megszűnik, ha házasságot köt.

30 Pénzbeli járadék fizetése útján történő tartás

146. cikk (1) A pénzbeli járadékot havonta kell fizetni. Késedelmes fizetés esetén meg kell fizetni a törvényes késedelmi kamatokat.

[*omissis*]

31 A tartásra való jogosultságról való lemondás

147. cikk A jövőbeli tartásról való lemondás semmis.

32 Beszámítási tilalom

148. cikk A tartási követeléssel szemben nincs helye beszámításnak.

33 Visszamenőleges tartás

149. cikk A jogosult legfeljebb a keresetindítást megelőző egy évre követelhet tartást visszamenőlegesen.

34 A tartási kötelezettség módosítása és megszüntetése

150. cikk A körülmények megváltozása esetén a megítélt tartás vagy a pótlékok módosíthatók vagy megszüntethetők.

35 [*omissis*] [151. cikk, a tartásra való jogosultság megszűnése]

[*omissis*]]”

36 **4. Kodeks na mezhdunarodnoto chastno pravo (nemzetközi magánjogi törvénykönyv, a továbbiakban: KMChP) [omissis]**

37 **„Általános joghatóság**

4. cikk (1) A bolgár bíróságok és egyéb szervek akkor rendelkeznek joghatósággal, ha:

1. az alperes vagy az ellenérdekű fél szokásos tartózkodási helye, létesítő okirat szerinti székhelye vagy tényleges üzletvezetési helye a Bolgár Köztársaságban van;

2. a felperes vagy a kérelmező bolgár állampolgár vagy a bolgár jog szerint létrehozott jogi személy.

38 **Joghatóság a tartással kapcsolatos ügyekben**

11. cikk A bolgár bíróságok a 4. cikk (1) bekezdése szerinti esetek kivételével akkor is joghatósággal rendelkeznek a tartással kapcsolatos ügyekben, ha a tartásra jogosult Bulgáriában rendelkezik szokásos tartózkodási hellyel.

39 **Kizárólagos joghatóság**

22. cikk A bolgár bíróságok és egyéb szervek csak ennek kifejezett előírása esetén rendelkeznek kizárólagos joghatósággal.

40 **A bolgár bíróságok joghatóságának hallgatólagos megalapozása**

41 **24. cikk** [omissis] Ha a bolgár bíróságok joghatósága a 23. cikk (1) bekezdése szerinti megállapodás tárgyát képezheti, a joghatóság ilyen megállapodás nélkül is megalapozható oly módon, hogy az alperes a kereseti ellenkérelem benyújtására nyitva álló határidőn belül kifejezetten vagy hallgatólagosan elismeri azt az ügy érdemében történő perbe bocsátkozás révén.

42 **Joghatóság a körülmények megváltozása esetén**

27. cikk (1) Ha az eljárás megindításakor fennáll a joghatóság, az akkor is fennmarad, ha az eljárás során később már nem teljesülnek fennállásának feltételei.

(2) Ha az eljárás megindításakor nem áll fenn a joghatóság, az létrejön, ha az eljárás során később teljesülnek fennállásának feltételei.”

43 **5. A nemzeti ítélkezési gyakorlat**

44 **5.1. A Varhoven kasatsionen sad (legfelsőbb semmítőszék, Bulgária; a továbbiakban: VKS) 2015. június 1-jei 131.sz. ítélete** [omissis], amely érdemben elbírált a VKS előtt megtámadott határozat alapjául szolgáló, az

Amerikai Egyesült Államok K. államának legfelsőbb bírósága által megítélt tartásdíj csökkentése iránti kérelmet.

- 45 A megtámadott határozatban a Sofiyski gradski sad (szófiaai városi bíróság, Bulgária) megállapította, hogy joghatósággal rendelkezik a kérelem elbírálására (a KMChP 4. cikke (1) bekezdésének 2. pontja alapján, mivel a kérelmet a 4/2009/EK tanácsi rendelet hatálybalépése előtt nyújtották be), megállapította a bolgár jog alkalmazandóságát (a KMChP 87. cikkének (2) bekezdése), és a kérelmet mint megalapozatlant elutasította. A kérelmező – az 1996. január 28-án született ellenérdekű fél apja – az Egyesült Államokban élt családjával, ahol lánya a házasság felbontását követően az anyjával maradt, és folytatta tanulmányait. 2007-ben a kérelmező feladta munkáját, és visszatért Bulgáriába. [omissis] [H]atározatával a [szófiaai városi bíróság] [omissis] elismerte és végrehajthatónak nyilvánította [omissis] K. állam legfelsőbb bíróságának a tartási kötelezettségre vonatkozó határozatát annyiban, amennyiben az arra kötelezte A. E. K.-t, hogy M. A. K., az Egyesült Államokban [omissis] lakóhellyel rendelkező kiskorú gyermeke részére 2007. szeptember 1-jétől kezdődően fizessen havi 1309 amerikai dollár összegű tartásdíjat. A bíróság azért tagadta meg a megítélt tartásdíj összegének módosítását, mert azt a gyermek megélhetéséhez szükséges anyagi eszközök alapján azon állam körülményeit figyelembe véve határozták meg, amelyben a gyermek a szüleivel élt, és amelyben a házasság felbontását követően maradt, és a tartásdíjat e körülmények alapján kell megállapítani. Azt a körülményt, hogy a kérelmezőnek egy (2012. szeptember 3-án született) másik kiskorú gyermeke is van, nem kell tovább vizsgálni, mivel jelenleg nem kell tartásdíjat fizetnie M., az időközben nagykorúvá vált gyermek részére. Másrészt a kérelmező önként adta fel jól fizető egyesült államokbeli munkáját, és a Bulgáriába való visszatérését követően képes volt fizetni a fizetendő tartásdíjat, többször váltott munkahelyet, és az ország viszonyaihoz képest jól keresett, valamint magas végkielégítéseket és fizetéseket kapott, 2010-ben pedig eladott egy saját ingatlant. A bíróság rámutatott továbbá arra, hogy a GPK 143. cikkének (2) bekezdése értelmében a szülőket korlátlan tartási kötelezettség terheli kiskorú gyermekeikkel szemben, mégpedig attól függetlenül, hogy a szülők maguk keresőképesek-e, vagy képesek-e saját vagyonukból eltartani magukat, és hogy a tartásdíj összegének módosítása nem indokolható azzal, hogy a tartásra köteles szülő jövedelme csökkent, vagy hogy képzettségének nem megfelelő munkát vállalt, ha ennek célja a gyermek tartási követelése kielégítésének megkönnyítése.
- 46 A határozat az alábbi internetes linken érhető el: <https://www.vks.bg/pregled-akt.jsp?type=ot-delo&id=50B246F1E99D0F28C2257E53004AF610>
- 47 **5.2. A VKS 2013. október 7-i 301. sz. ítélete** [omissis] megállapította, hogy a megtámadott fellebbezési határozat elfogadhatatlan, mivel a kérelmező A. B. A. és R. D. G. közötti házasságot a Spanyol Királyság egyik bíróságának 2006. március 3-i határozata [omissis] első fokon felbontotta, és a kérelmezőt e határozatban arra kötelezték, hogy fizessen havi 250 euró összegű tartásdíjat kiskorú lánygyermeke (az ellenérdekű fél A. B. D.) részére. A bírósági határozat meghozatalának időpontjában mind a kérelmező, mind az ellenérdekű fél

Spanyolország – a 4/2009/EK rendelet értelmében vett tagállam – területén rendelkezett szokásos tartózkodási hellyel. 35/9.12.2008. sz. végzésével [*omissis*] az Okrazhen sad Targovishte (targovistei regionális bíróság, Bulgária) végrehajthatónak nyilvánította a spanyol bíróság határozatát Bulgária területén. Ekkor a kérelmező Bulgáriába helyezte át szokásos tartózkodási helyét, sok tekintetben korlátozta munkalehetőségeit, és nem volt képes a spanyol bíróság által meghatározott összegű tartásdíjat fizetni. A kérelmező ezért a bolgár bírósághoz fordult a kiskorú lánygyermekére részére fizetendő tartásdíj összegének 250 euróról 80 BGN-re történő csökkentése érdekében.

48 Indokolásában a VKS megállapította, hogy már az érvelésből és a megfogalmazott kérelmekből is kitűnik, hogy a 4/2009/EK rendelet 8. cikkének (1) bekezdése alapján a bolgár bíróság nem rendelkezik joghatósággal a kérelem elbírálására. Ha valamely másik tagállam bírósága bizonyos összegű tartásdíjat ítélt meg, és a tartásra jogosult nem változtatta meg szokásos tartózkodási helyét, a tartásra kötelezett nem kérheti e határozatnak egy másik tagállam bírósága általi módosítását. Erre csak a 4/2009/EK rendelet 8. cikkének (2) bekezdésében meghatározott kivételes esetekben van lehetőség, ezen esetek között pedig nem szerepel a tartásra kötelezett (jelen esetben a kérelmező) szokásos tartózkodási helyének megváltoztatása. Az ellenérdekű fél törvényes képviselője már az ellenkérelemben kifogásolta a bolgár bíróság joghatóságának hiányát, mivel az ellenérdekű fél a Spanyol Királyságban rendelkezik szokásos tartózkodási hellyel. Ez a tény már az iratokból kitűnt, és a felek között nem vitatott. Nem hivatkoztak arra, és megállapítást sem nyert, hogy a 4/2009/EK rendelet 8. cikkének (2) bekezdésében előírt kivételek valamelyikének alkalmazása mellett szóló körülmények állnának fenn, és így a bolgár bíróságnak hivatalból meg kellett volna állapítania és ki kellett volna hirdetnie joghatóságának hiányát. Mivel nem így tett, hanem érdemben döntött, elfogadhatatlan határozatot hozott, ami a GPK 281. cikkének 2. pontja értelmében vett felülvizsgálati jogalapot képez. A határozatot ezért hatályon kívül kell helyezni, és az azon alapuló végrehajtást meg kell szüntetni, az ellenérdekű fél részére pedig meg kell téríteni az eljárás költségeit.

49 A határozat a [VKS] weboldalán érhető el: <https://www.vks.bg/pregled-akt.jsp?type=ot-delo&id=B9C4C9AEE38E5D30C2257BFD0028FA2C>

50 5.3. A VKS 2012. szeptember 10-i 313. sz. ítélete [*omissis*]

A VKS 2011. szeptember 28-i 280. sz. ítélete [*omissis*] szerint a tartásra jogosult szükségleteit a szokásos életkörülményei alapján kell meghatározni életkorára, képzettségére és az egyedi eset egyéb releváns körülményeire figyelemmel, a tartásra kötelezett fizetési képességét pedig jövedelme, vagyona és képzettsége határozza meg. A kiskorú gyermekek részére mindkét szülő saját fizetési képességének megfelelően és a gyermeket nevelő szülő általi gyermekgondozás beszámítása mellett nyújt tartást.

E határozat a [VKS] weboldalán érhető el: <https://www.vks.bg/pregled-akt.jsp?type=ot-delo&id=133E725004D449DDC2257919004148A5>

51 A TÉNYÁLLÁS:

- 52 A kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő alapeljárás elsődleges tárgyát az [R. K.] által elvált feleségével, [K. Ch.]-val, lányával, [D. K.]-val és fiával, [E. K.]-val szemben a bíróság által megállapított tartásdíjak módosítása iránt benyújtott kérelem képezi.
- 53 A kérelmező bolgár állampolgár, akit arra kötelezett Québec tartomány legfelsőbb bírósága Trebon körzeti családjogi kollégiumának határozata, hogy mindkét, annak idején kiskorú, kanadai és bolgár állampolgársággal rendelkező gyermeke részére fizessen fejenként havi 613,75 CAD összegű tartásdíjat, kanadai állampolgársággal rendelkező elvált felesége részére pedig 2727,50 CAD összegű házastársi tartásdíjat. A határozat jogerős.
- 54 A kérelmező arra hivatkozik, hogy a tartásdíjat az a határozat állapította meg, amellyel [R. K.] és [K. Ch.] felbontották házasságukat, és rendezték a gyermekek feletti felügyelet és a gyermektartásdíj kérdését. A kérelem benyújtásának időpontjában a kérelmező a Bolgár Köztársaságban, Szófiában rendelkezik lakóhellyel.
- 55 A kérelmező kifejti, hogy fia, [E. K.] nagykorú, e határozat miatt azonban továbbra is tartásdíjat kell fizetnie részére.
- 56 A kérelmező 2018 vége óta munkanélküli, és sem ingó, sem ingatlan vagyonnal nem rendelkezik. Kanadában fizetéseképtelenséget jelentett, és 2018. június 21-én fizetéseképtelennek nyilvánították egy [omissis] engedéllyel rendelkező fizetéseképtelenségi szakértő által kiállított, a fennálló tartozások elengedéséről szóló igazolással. 2019-ben elhagyta Kanadát, és Szófiába költözött.
- 57 A jelen ügyben eljáró bírósági tanács kísérletet tett arra, hogy Kanadában bírósági iratokat kézbesítsen jogsegély útján az ellenérdekű felek részére a kérelemben megjelölt címre, az ellenérdekű felek azonban nem voltak fellelhetők ezen a címen. Az említett bírósági tanács ezért az értesítésnek a Bulgáriában bejelentett lakcímükön történő kifüggesztésével idézte meg az ellenérdekű feleket, és ügygondnokot rendelt ki számukra.
- 58 Ellenkérelmében az ügygondnok a bolgár bíróság szóban forgó kérelmek elbírálására vonatkozó joghatóságának hiányát kifogásolja. A kifogást arra alapozza, hogy az ellenérdekű felek nem a Bolgár Köztársaságban rendelkeznek szokásos tartózkodási hellyel.
- 59 20082014/6.3.2023. sz. végzésével az ügyben eljáró bírósági tanács megszüntette az eljárást a bolgár bíróság joghatóságának hiánya miatt. A végzés indokolásában a 4/2009 tanácsi rendelet (15) preambulumbekzdésére hivatkozik: „*A tartásra jogosultak érdekeinek védelme érdekében, valamint a megfelelő uniós*

igazságszolgáltatás előmozdítása céljából ki kell igazítani a 44/2001/EK rendeletről eredő, joghatóságra vonatkozó szabályokat. Az a körülmény, hogy az alperes szokásos tartózkodási helye egy harmadik államban van, már nem zárhatja ki a közösségi joghatósági szabályok alkalmazását, és ezentúl nem lehetséges a nemzeti jog joghatósággal kapcsolatos szabályaira való utalás sem. Ennek következtében e rendeletben meg kell határozni, hogy a tagállamok bíróságai mely esetekben gyakorolhatnak szubszidiárius joghatóságot.” A végzés megállapítja, hogy a rendelet általános hatályú, és Kanadához hasonló harmadik országokkal szemben is alkalmazandó.

- 60 A kérelmező fellebbezést nyújtott be e megszüntető végzéssel szemben a szófiai városi bírósághoz a végzés hatályon kívül helyezését kérve. Fellebbezési ellenkérelmükben az ellenérdekű felek azt az álláspontot képviselik, hogy a megtámadott végzés jogszerű, és egyetértenek a bíróság indokolásával.
- 61 A 9114/1.8.2023. sz. végzés [omissis] hatályon kívül helyezte a szófiai kerületi bíróság végzését, és az ügyet visszautalta az eljárás folytatása céljából. A szófiai városi bíróság megállapította, hogy az ellenérdekű felek, azaz a kérelmező és fellebbező gyermekei Kanadában állandó lakóhellyel rendelkező bolgár állampolgárok.
- 62 Mivel Kanada nem tagja az Európai Uniónak, nem alkalmazhatók a 4/2009/EK rendelet 3. és azt követő cikkeiben (a végzés tévesen a rendelet 4. cikkére hivatkozik) foglalt joghatósági szabályok. E rendelet (15) preambulumbekzdése továbbá a „tartásra jogosultak” azon lehetőségére vonatkozik, hogy akkor is érvényesíthetik tartási követeléseiket, ha az „alperes” szokásos tartózkodási helye egy harmadik államban van, és így e preambulumbekzdésben nem a tartásra kötelezettek, hanem a tartásra jogosultak jogairól van szó. Ezért a „jogosult” fogalmának a rendelet 2. cikk[e (1) bekezdés]ének 10. pontjában szereplő meghatározását kell figyelembe venni, amely szerint jogosult „minden olyan természetes személy, aki tartásra jogosult, vagy tartási igényt érvényesít” (az MPA ítéletben [C-501/20] is szereplő érvelés). A rendelet (15) preambulumbekzdése a rendeletnek a tagállamok szubszidiárius joghatóságára vonatkozó 6. cikkével áll közvetlen kapcsolatban, nem pedig a 3. cikkel, amely nem alkalmazható teljes egészében, mivel a tagállamok joghatóságát határolja el.
- 63 A kifejtett okok miatt az uniós jog nem alkalmazható a kérelmező kanadai állampolgársággal rendelkező elvált feleségére.
- 64 Nemzetközi szerződésekből eredő esetleges szabályok nem alkalmazhatók az eljárásban részt vevő felek közötti jogviszonyokra, mivel nem tűnik úgy, hogy a két állam szerződést kötött volna a tartási kötelezettségek területén.
- 65 Következésképpen a Bolgár Köztársaság nemzetközi magánjogi törvénykönyvének rendelkezései alapján kell meghatározni az ügy eldöntésére vonatkozó joghatóságot. A KMChP 4. cikke (1) bekezdésének 2. pontjával

összefüggésben értelmezett 11. cikke szerint a bolgár bíróság rendelkezik joghatósággal a jelen ügyben szereplőhöz hasonló bolgár állampolgár kérelmének elbírálására.

66 A kérdést előterjesztő bíróság nem ért egyet a szófiai városi bíróság végzésében képviselt állásponttal. Aggályai vannak azzal kapcsolatban, hogy a jogvitának a fellebbviteli bíróság kötelező megállapításai alapján történő eldöntése sértene az uniós jog rendelkezéseit, különösen a joghatóságról szóló 4/2009 rendeletet.

67 A tartásdíjakról szóló 2007. évi hágai egyezmény alkalmazására vonatkozó táblázat (<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=131>) szerint ez az egyezmény nem alkalmazandó a kanadai Québec tartomány tekintetében. Az egyezmény 2024. február 1-jétől lesz alkalmazandó Ontario tartomány tekintetében, ahol az ellenérdekű felek lakcíme található (bár nem egyértelmű, hogy szokásos tartózkodási helyük is ott van-e).

68 UNIÓS JOGI VONATKOZÁS, AZ ÉRTELMEZÉS SZÜKSÉGESSÉGE:

69 Meg kell állapítani, hogy jelen esetben egy külföldi elemmel bíró polgári jogi bírósági eljárásról van szó, minek körében az ellenérdekű felek kanadai állampolgárok, a kérelmező gyermekei pedig ezenfelül bolgár állampolgársággal is rendelkeznek.

70 Az ügyben eljáró bírósági tanács számára több kérdés is felmerül az ezen ügyekben fennálló joghatóságával kapcsolatban, mégpedig először is az, hogy a fellebbviteli bíróság helyesen értékelte-e a rendelet (15) preambulumbekzdését a rendeletnek az Unió valamely tagállamának területén tartózkodó személyek és a nem ilyen területen tartózkodó személyek közötti viszonyban történő alkalmazását kizáró okként. Figyelembe kell venni, hogy a rendelet általános hatállyal bír, amely nem függ attól, hogy érintettek-e harmadik országbeli állampolgárok, és így a rendeletet alkalmazandónak kell tekinteni. Ezért meg kell vizsgálni, hogy megalapozható-e a bolgár bíróság joghatósága a 4/2009 rendelet 6. cikke alapján, ha az egyik fél olyan állam állampolgárságával rendelkezik, amely nem tagja az Európai Uniónak, és a tartásra jogosult személy harmadik ország állampolgára.

71 A fellebbviteli bíróság megállapításaira tekintettel azt a kérdést is tisztázni kell, hogy úgy kell-e értelmezni a rendelet tárgyi hatályának meghatározása szempontjából döntő jelentőséggel bíró „tartási kötelezettségre vonatkozó kérelem” fogalmát, hogy az a tartásdíj csökkentés útján történő módosítása iránti kérelmet is magában foglalja. Az ezzel kapcsolatos kétségek a rendeletnek a (9)–(11) preambulumbekzdésben ismertetett azon céljából erednek, hogy a tartásra jogosultakat, nem pedig a tartásra kötelezetteket kell védelemben részesíteni. A rendeletet ezért – amint az a 2014. december 18-i Sanders ítélet (C-400/13 és C-408/13) 25–27. pontjából kitűnik – így kell értelmezni. Felmerül tehát a kérdés, hogy a rendelet joghatósági szabályai – a 8. cikk kivételével – azon körülményre figyelemmel is alkalmazhatók-e azokra az eljárásokra, amelyekben a megítélt tartásdíj csökkentését kérik, hogy nemcsak a tartásra kötelezettek érdekei, hanem

a tartásra jogosultak érdekei is érintettek. Ha e rendelet rendelkezései nem alkalmazhatók, akkor a nemzeti joghatósági szabályok lehetnek alkalmazhatók, amelyek sokkal nagyobb választási lehetőséget biztosítanak a tartásra kötelezett számára az eljárás megindításának helyét illetően, és ezáltal megnehezítik a védelemre szoruló tartásra jogosult védekezését.

- 72 Ami a rendelet 8. cikke (1) bekezdésének alkalmazását illeti, amely megtiltja a tartásdíj módosítására irányuló eljárások azon államtól eltérő államokban történő megindítását, amelyben a tartásra jogosult szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik, az ügyben eljáró bírósági tanács úgy véli, hogy e rendelkezést jelenleg nem alkalmazhatja, mivel Kanada 2024. február 1-jéig nem részese a 2007. évi hágai egyezménynek. Mindenesetre az említett időpontot követően az egyezmény nem alkalmazandó Québec tartomány tekintetében, és a jelen esetben jelentős nehézséget okoz a bíróságnak (mivel nem ismeri az ellenérdekű felek jelenlegi kanadai lakcímét) annak megállapítása, hogy a tartásra jogosultak szokásos tartózkodási helye Québec tartományban vagy Ontario tartományban van-e, mely utóbbi tekintetében az egyezmény alkalmazandó lesz. Kanada egyes tartományainak a 2007. évi hágai egyezményhez való csatlakozása mindenesetre azért nem bír jelentőséggel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések szempontjából, mert a kérdést előterjesztő bíróságot a jogvita eldöntése során jelenleg kötik a szófiai városi bíróság megállapításai, és e bíróság véleménye szerint a rendelet egyáltalán nem alkalmazható olyan ügyekre, amelyekben kanadai állampolgárok vesznek részt.
- 73 Ha a rendeletet alkalmazni kell a tartásdíj csökkentése iránti kérelmekre, akkor azt is tisztázni kell, hogy a 6. cikk szerinti szubszidiárius joghatóság akkor is alkalmazandó-e, ha az ellenérdekű felek közül ketten a közös állampolgárságtól eltérő állampolgársággal is rendelkeznek. Úgy tűnik, hogy a 6. cikk célja a felek közös állampolgárságán mint egyetlen lehetséges kapcsolóelv alapján a joghatóság azon eset tekintetében történő megalapozása, amikor nincs másik olyan uniós vagy társult állami bíróság, amely elbírálná a kérelmet, minek körében megint csak az a cél, hogy a tartásra jogosultaknak lehetőségük legyen olyan bíróság előtt érvényesíteni követeléseiket, amely hatékonyan képes dönteni azok tárgyában. Azokban az esetekben azonban, amelyekben a tartásra jogosult az Unión kívül él, és a kérelem nem tartásdíj megítélésére, hanem annak csökkentés útján történő módosítására irányul, a közös állampolgárság nem előnyt, hanem hátrányt jelent, és bár a tartásra jogosultat nem fűzi szoros kapcsolat a második állampolgársága szerinti államhoz, ebben az államban kellene védekeznie a kérelemmel szemben a bíróság előtt. Ebben az összefüggésben úgy tűnik, hogy a 2019. szeptember 5-i R kontra P ítélet (C-468/18) 30. és 45. pontjában szereplő megfontolások nem védik a védelemre szoruló tartásra jogosultat, és így meg kell vizsgálni, hogy a rendelet 6. cikke értelmében vett „közös állampolgárság” alatt a tartásra jogosult és a tartásra kötelezett teljesen azonos állampolgárságát kell-e érteni, vagy az említett rendelkezés felenként eltérő több különböző állampolgárság esetén is alkalmazható.

74 Végül meg kell vizsgálni, hogy benyújtható-e a tartásdíj csökkentése iránti kérelem a rendelet 7. cikke szerinti *forum necessitatisra* vonatkozó rendelkezések alapján. A 4/2009/EK rendelet (16) preambulumbekzdése szerint ez a rendelkezés akkor alkalmazandó, ha nem lehet ahhoz a bírósághoz fordulni, amely a többi joghatósági szabály alapján joghatósággal rendelkezne, vagy ha a kérelmező számára észszerűtlen lenne e bírósághoz fordulni, ami „különleges körülmények” fennállását feltételezi. Ezért felmerül a kérdés, hogy nem inkább az-e a cél, hogy csak a tartásra jogosultakat tehermentesítsék, a tartásra kötelezettek azonban ne, mivel az utóbbiak esetében nem állhatnak fenn olyan különleges körülmények, amelyek a megélhetésük biztosítására szolgáló anyagi eszközként tartásdíjat követelnek meg. Érdemes megjegyezni, hogy ilyen joghatóságot a polgári és kereskedelmi ügyekben fennálló joghatóságot szabályozó többi rendelet egyike sem tartalmaz.

75 A KÉRDÉST ELŐTERJESZTŐ BÍRÓSÁG ÁLLÁSFOGLALÁSA

76 Az ügyben eljáró bírósági tanács véleménye szerint a bolgár bíróság az alábbi okok miatt nem rendelkezik joghatósággal az ügy eldöntésére:

77 A bolgár állampolgársággal rendelkező kérelmező azon tartásdíjak csökkentése vagy megszüntetése iránt nyújtott be kérelmet, amelyek fizetésére tartásra köteleztként a kanadai Québec legfelsőbb bíróságának határozata kötelezte őt. Az ellenérdekű felek közül ketten, a gyermekei, bolgár és kanadai állampolgársággal rendelkeznek, szokásos tartózkodási helyük azonban Kanadában van. A tartásra jogosultaknak az az érdekük, hogy az ügyet a szokásos tartózkodási helyükön tárgyalják, jelenleg azonban nem világos, hogy alkalmazandó-e a rendelet 8. cikke, amely kivételeket ír elő ez alól, a fellebbviteli bíróság pedig kötelező megállapításokat tett ennek ellenkezőjére vonatkozóan. A tartásra jogosult ebben az összefüggésben olyan személy, akinek tartásdíj jár, és ezáltal ő a gyengébb fél az eljárásban. Az eljárásban részt vevő egyik fél a kérelem benyújtásának időpontjában kiskorú volt. A gyermek érdekében az eljárást abban az államban kell lefolytatni, amelyben a gyermek szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik.

78 Az ügyben eljáró bírósági tanács véleménye szerint a bolgár bíróságok joghatósága nem alapozható meg a kanadai állampolgársággal rendelkező elvált feleség tekintetében a 4/2009/EK rendeletben meghatározott kritériumok alapján.

79 Az a körülmény, hogy a kérelmező tartásra kötelezett, nem zárhatja ki a rendelet szerinti joghatóságot a nemzeti jog és különösen a KMChP rendelkezései javára, amint azt a szófiai városi bíróság megállapította abban a végzésében, amellyel a kérdést előterjesztő bíróságot a jogvita eldöntésére utasította, mert mindhárom ellenérdekű fél tekintetében joghatósággal rendelkezik. A rendelet a tartással kapcsolatos ügyekben teljes mértékben felváltja a KMChP joghatósági szabályait, és a kérdést előterjesztő bíróság véleménye szerint ez az egységesítés szükséges és fontos a tartásra jogosultak védelme szempontjából.

A fenti indokok alapján a szófiai kerületi bíróság

A KÖVETKEZŐKÉPPEN HATÁROZOTT:

A bíróság az EUMSZ 267. cikk alapján előzetes döntéshozatal céljából a következő **KÉRDÉSEKET TERJESZTI az Európai Unió Bírósága ELÉ:**

1) Úgy kell-e értelmezni a tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről szóló, 2008. december 18-i 4/2009/EK tanácsi rendelet (15) preambulumbekzdését, hogy

azzal nem ellentétes az olyan nemzeti ítélkezési gyakorlat, amely szerint a bíróságoknak a valamely harmadik államban (jelen esetben Kanadában) szokásos tartózkodási hellyel rendelkező személyekkel szembeni tartási kötelezettségre vonatkozó kérelmekre vonatkozó joghatóságát a nemzeti jog, nem pedig a rendelet határozza meg?

2) Úgy kell-e értelmezni a 4/2009/EK rendelet 3. és 8. cikkét, hogy

azokkal nem ellentétes az olyan nemzeti ítélkezési gyakorlat, amely szerint a „tartási kötelezettségre vonatkozó kérelem” fogalma nem foglalja magában a tartásdíj csökkentése iránti kérelmet, és a rendelet 3–6. cikke csak a tartásdíj megítélése iránti kérelmekre alkalmazandó?

3) Úgy kell-e értelmezni a 4/2009/EK rendelet 6. cikkét, hogy a „közös állampolgárság” fogalma olyan eseteket is magában foglal, amelyekben egy vagy több fél kettős állampolgársággal rendelkezik, vagy e fogalom csak a teljesen azonos állampolgárságok eseteit foglalja magában?

4) Úgy kell-e értelmezni a 4/2009/EK rendelet 7. cikkét, hogy

azzal nem ellentétes egy „kivételes eset” feltételezése, ha a tartásra kötelezett a tartásdíj csökkentése iránti kérelmet nyújt be, a tartásra jogosult pedig valamely harmadik államban rendelkezik szokásos tartózkodási hellyel, és állampolgárságán kívül nem fűzi más kapcsolat az Unióhoz?

[omissis]

[omissis] [eljárás]